

DIRVA

Nr. 120

Spalis-October 19, 1960

Cleveland, Ohio

UŽ KĄ TEISIAMI BUVĘ TURKIJOS VALDANTIEJI

Nedidelė Yassi-Ada salė, netoli Instambulo, kišanči kaip cukraus galva iš Marmuro jūros, šiuo metu yra ypatingai stipriai turkų saugoma. Ne tik kad neleidžiama prie jos prisitarti jokiam laiveliui, bet ir lėktuvams uždrausta skristi žemiau 9,000 pėdų...

Senuose, laivynui priklausiusiuose barakuose, šandien čia sugrusta apie 500 žmonių, kurie iki gegužės 27 d. Turkijoje sudarė valdančiųjų sluogsnį, būtent Turkijos respublikos prezidentas Djelai Bayar, ministras pirmininkas Adnan Menderes, ministrai, keturi šimtai kongreso atstovų ir keliasdešimt civilių ir kariškių, prie senosios režimo užėmusių aukštas vietas. Visi jie dabar laukia aukščiausiojo teismo sprendimo, pradėjusio praeitą savaitę nagrinėti jų bylą.

Šis teismas, savo charakteriu, laikomas vienu iš svarbiausių įvykių šio šimtmečio istorijoje. Teismui pirmininkauja Salim Basol, talkinamas trijų kariškių ir penkių civilių.

Naujieji Turkijos valdovai šiam teismui norėjo priduoti pilną teisėtumą, prieš tris mėnesius paskelbdami naują konstituciją, kurioje yra paragrafas, pagal kurį kaltinamieji gali netekti galvos. Ir tas teisėtumas toks, kad kaltinamiesiems neleista susipažinti su kaltinamąja medžiaga ir pasimatyti su savo advokatais.

Apie keturiasdešimt kaltinamųjų šiame teisme dreba dėl savo galvos. Kaltinamajame akte, kuris buvo perskaitytas Bayarui ir keturiasdešimčiai jo draugų, sakoma, kad jie sulaužė konstituciją, kas yra baudžiama mirties bausme. Kiti kaltinimo punktai: korupcija, kyšių ėmimas ir t.t. ir už tai gresia sunkių darbų kėlimas. Dar yra kaltinimų, kuriais norima išjuokti ir išstatyti visuomenės paniekai. Sakysim, buvęs respublikos prezidentas Bayar kaltinamas pardavęs Ankaros zoologijos sodui

kurtą už 1,200 dolerių, kurį buvo gavęs iš Afganistano karaliaus kaip dovaną... Naujieji Turkijos valdovai dar kaltina juos neišpildžius Ataturko testamentą,

drąsinus atgimimą religinių papročių, kompromitavus nacionalizavimo darbus ir mažinus Turkijos nepriklausomybę bei suverenumą prieš užsienio kraštus.

VIENI ŽADA BERLYNĄ GINTI, O KITI SAVO RANKOSE TURĖTI

Visoje Vakarų Vokietijoje buvo labai palankiai sutikta JAV prezidentinių kandidatų -- viceprezidento R. Nixono ir sen. J. F. Kennedy pasisakymai, kad Berlynas turi būti ginamas. Willy Brandt, Vakarų Berlyno meras, radijo kalboje abiem kandidatams padėjo ir išreiškė tvirtą viltį, kad to pažado bus tvirtai laikomasi.

Tuo pačiu metu Rytų Berlyno komunistinis kalbėtojas pareiškė, kad jau ateinančiais metais Berlynas bus laisvas, t.y. komunistų valdžioje. O tokiam pareiškimui pagrindą davė numatoma keturių didžiųjų konferencija, kurioje vėl bus svarstomas Berlyno klausimas. Esą, Anglijos ministras pirmininkas Macmillanas tokį svarstymą sutikimą yra su Chruščiovu sutaręs New Yorke.

Iš Bonnos pranešama, kad artimiausiu laiku Vakarų Vokietijos kancleris Adenaueris ruošiasi į Londoną, kad iš anksto užblokuotų Berlyno klausimo svarstymą. Esą, sovietai užsipašę pačią didžiausią kainą tikisi, todėl derybose tikriausiai iš vakariečių susilaukti nuolaidų. Otolios nuolaidos Berlyno išlaikymui, kad nepradėtų lūžti gyventojų priešinimosi atsparumas, yra pats pavojingiausias.

Į VAKARŲ VOKIETIJĄ pabėgo Leipzigo Tarptautinės Mugsės, kuri įvyksta kiekvieną pavasarį ir lankytojų susilaukia iš viso pasaulio, direktorius Hans Joachim Spangenberg. Kaip žinia Vakarų Vokietija rimtai svarsto ateinančio pavasario mugės boikotą, o čia dar svarbiausio tos mugės pabrėgimo pabėgimas, komunistams sudavė naują smūgį.

GERAI ATKIRTO

JT komisijoje, kuri svarsto neautonominių teritorijų klausimus, sovietų atstovė Kuchava, kuri yra taip pat Gruzijos "užsienio reikalų ministrė" pareiškė, kad Prancūzija stengiasi kai

kuriuos kolonijų kraštus išlaikyti savo valdžioje dėl savo imperialistinių siekimų. Įtai atsakė Prancūzijos atstovas Camaret, prašydamas komisijos pirmininką Adnan Pachachi (Irako) užkirsti kelią sovietų atstovės melagystėms. Jis trumpai priminė Kuchavai, kad vengrų studentai giedodami prancūzų himną Marseillaise puolė rusų tankus Budapeste ir giedodami tą pačią Marseillaise, krito nuo sovietų kulų.

TRUMPAI IŠ VISUR

* ARGENTINOJE pagyvėjo karininkų pasipriešinimas prieš prezidento Frondizi politiką. Iš kariuomenės, protestaudami, išėjo štabo viršininkas ir 9 kiti generolai. Kaip žinia, kova eina dėl armijos ministro gen. R. Larcher. Karininkai reikalauja, kaip peronisto, atleidimo, o Fondizi nesutinka. Manoma, kad ir penkių Argentinos ministrų pasitraukimas surištas suaukštųjų karininkų atsistatindinimo maištu.

* ALŽIRO sukilėlių vyriausybės pirmininkas Ferhat Abbas pareiškė, kad Maskva ir Pekinas, pagal naujus susitarimus, padidins sukilėliams techninę pagalbą. Alžiriečių skaičius, kurie dabar atlieka karinį apmokymą Kinijoje, bus padidintas, o kita grupė bus pasiųsta į Maskvą.

* MACMILLAN išsiuntinėjo pranešimus Adenaueriui ir de Gauliui išdėstydamas savo išpūdžius iš pasimatymo su Chruščiovu New Yorke ir siūlo susirinkti į naują viršūnių konferenciją.

* AFRIKOS tautų viršūnių konferencija bus sušaukta sausio mėnesį Maroke.

* NASSERIS, sugrįžęs iš Amerikos, parlamente pareiškė, kad Izraelis esąs svarbiausia kliūtis suartėjimui Jungt. Arabų Respublikai su Amerika.

Massachusetts senatorius ir buvęs Amerikos ambasadorius Jungtinėse Tautose Henry Cabot Lodge turi didelį diplomatinį pasirošimą ir, svarbiausia, gerai pažįsta bolševikus, tad jo parinkimas kandidatūrai į viceprezidentus, nėra atsitiktinis dalykas. Geriau pasirošusio kovotojo prieš komunizmą užsienio politikos srityje, šiuo kritišku laikotarpiu, Amerika neturi.

HENRY CABOT LODGE -- UŽSIGRŪDINĖS KOVOTOJAS PRIEŠ KOMUNIZMĄ

Jeigu komunizmas užvaldytų Ameriką, o tuo pačiu ir visą pasaulį, politiniai, ekonominiai, socialiniai, švietimo ir visi kiti klausimai būtų labai greit išspręsti mums žinomą būdu. Iš kitos pusės, jei komunizmas būtų sutramdytas, tie visi klausimai nebūtų sprendžiami prievarta ir terorui, bet teise ir teisingumu. Tuomet tuo pačiu principu būtų išspręstas ir bolševikų užgrobtų tautų laisvės klausimas. Taigi šiandien komunizmas yra pati didžioji problema, prieš kurią nublunka visos kitos problemos.

Šitą faktą pripažinusi Amerikos viešoji nuomonė, pasisakydama, kad ateinančių keturių metų laikotarpyje užsienio politika vaidins vyraujančią vaidmenį Amerikos valstybiname gyvenime. Šiandien jau ne vienas pripažįsta, kad nuo ofensyvos prieš komunizmą sėkmingumo ateinančių keturių metų bėgyje priklausys Amerikos ir viso pasaulio gerovė. Tiesa, komunizmo problema buvo aktuali ir 1945 metais. Tačiau nei prezidentas Rooseveltas, nei Trumanas to nesuprato. Karui pasibaigus, Trumano administracija kuo skubiausia pradėjo demobilizuoti kariuomenę, kuo skrupulingiausiai vykdydama prezidento Rooseveltto duotus ir Trumano pridėtus pažadus, kurių pasekoje šimtas milijonų europiečių, be jų sutikimo, buvo atiduoti bolševikams. Rasit, buvo tikėtasi, kad už nekaltųjų kraują bus nupirktas gera bolševikų valia? Nesuprato Trumanas ir jo bendradarbiai, kad vienintelis argumentas, kurį bolševikai pripažįsta, yra stiprus kumštis.

Tas kumštis — galinga

kariuomenė ir tvirta užsienio politika — ir šandien tebėra vienintelis argumentas, su kuriuo skaitosi komunistai. Chruščiovas gali plėšytis kiek tik nori, bet kol Amerika turės tvirtą kumštį ir bus pasirūšusi reikalui esant, ji pavartoti, nei jis, nei kiti jį panašūs nieko nedarys.

Šitokios nuomonės yra buvęs Massachusetts senatorius ir buvęs Amerikos ambasadorius Jungtinėse Tautose, Henry Cabot Lodge. Kai prasidėjo antrasis pasaulinis karas, jį kurį buvo įtraukta ir Amerika, Lodge atsisakė savo posto Jungtinių Amerikos Valstybių Senate ir savanoriu įstojo į kariuomenę. Pirmiausia jis buvo pasiųstas į Afriką ir dalyvavo kautynėse prieš vokiečius. Vėliau buvo perkeltas į Italijos frontą, o galiausiai į Prancūziją ir Vokietiją.

Už narsumą kovos lauke

jis buvo dekoruotas įvairiais ordinais, jų tarpe ir retai tėtėikiamu Prancūzijos "Croix de Guerre". Tačiau tvirtumas ir ryžtingumas nėra vieninteliai Cabot Lodge būdo bruožai. Jis turi retą diplomatinį pasirošimą ir, svarbiausia, gerai pažįsta bolševikus. Ne veltui jis aštuonerius metus atstovavo Amerikai Jungtinėse Tautose.

Taigi Lodge parinkimas kandidatūrai į viceprezidentus, nėra atsitiktinis dalykas. Geriau pasirošusio kovotojo prieš komunizmą, užsienio politikos srityje, šiuo kritišku laikotarpiu Amerika neturi.

Julius Smetona

* JAV, Britanija ir Italija įteikė Jungtinėms Tautoms rezoliuciją, reikalaujančią nedelsiant atnaujinti nusiginklavimo derybas. Rezoliucijos projektas laikomas atsakymu į Chruščiovo kalbą, pasakytą paskutinę dieną New Yorke.

Lietuvos ūgal, ministeris Anglijai B. K. Balutis, neseniai atšventęs 80 metų jubiliejų, šią vasarą nusi-fotografavęs pasiuntinybės darželyje. P. Petrausko nuotrauka

Sovietinio kolonializmo šalmas...

Ilgiausioji šio amžiaus diena...

Hitlerio štabe apie sąjungininkų invaziją telegramai nebuvo duota eiga. - Generolai manė, kad jau kiti bus armiją užaliarmavę...- Tuo tarpu Rommelis ruošėsi atostogų.

Sąjungininkų karinių jėgų invazija į Hitlerio okupuotą Europą prasidėjo 1944 m. birželio 6 d. 15 min. po vidurnakčio, kai keliasdešimt anglų ir amerikiečių parašiutininkų nusileido Normandijos laukuose. Ir tuo metu, kai jie ten leidosi, penki tūkstančiai laivų su 200,000 kareivių pasuko į Normandijos paplūdimius, stengdamiesi išsilaipinti penkiose vietose, kurioms buvo duoti Utah, Omaha, Gold, Juno ir Sword vardai, 6 val. 30 min. ryto keli tūkstančiai karių, sudariusieji pirmą puolimo bangą, jau brido į krantą ir nežinomybę...

Praslinkus 16 metų, laikraštininkams apklausinėjant to įvykio liudininkus ir studijuojant slaptuosius archyvus, pavyko duoti tos lemtingos dienos tikrą vaizdą, kurią maršalas Rommelis pavadino ilgiausia šio amžiaus diena.

Netoli Belgijos sienos, vokiečių XV armijos štabe, vienas žmogus džiaugsmingai žiūrėjo į auštantį birželio 4 rytą. Pulk. lt. Hellmuth Meyer sėdėjo už stalo išvargęs, paraudusiomis akimis. Jis jau nuo birželio 1 d. nemiegojo. Bet šioji naktis jam buvo pati ilgiausia už visas kitas. Jis jos niekad neužmirš.

Meyer vykdė labai sunkų uždavinį. Be savo tiesioginių žvalgybos karininko pareigų XV armijoje, jis dar vadovavo vieninteliui kontražvalgybos skyriui invazijos fronte. Šio skyriaus "smegenis" sudarė radijo klausimosi tarnyba iš 30 vyrų, kurie užsitarę betoninėje slėptuvėje dieną ir naktį klausėsi sąjungininkų radijo pranešimų.

Jų darbas buvo klausytis ir viską įrašyti. Kiekvienas vyras buvo šios srities specialistas ir laisvai kalbėjo trimis kalbomis. Nė vienas žodis, nė vienas atodūsis, kuris išsprukdavo iš sąjungininkų lūpų radijo bangomis, nepraeidavo pro jų ausį.

Meyerio vyrai buvo aprūpinti pačiais moderniausiais šiam darbui įrengimais. Jiems pasiskandavo pagauti pranešimus, kurie būdavo perduodami iš jeepų karinėse bazėse Anglijoje, per 1500 km. nuo Meyerio centrinės.

Amerikiečių ir anglų MP, tvarkydami divizijų judėjimą, mėgdavo tarpusavy per radiją plepėti ir vokiečiams buvo lengva žemėlapy atžymėti, kur kokio divizija yra apsisitūsi. Tačiau paskutiniomis dienomis Meyerio radijo centrinė daugiau nieko nebeapgaujo. Tai buvo reikšmingas ženklas, kad sąjungininkai ruošiasi invazijai.

Paskutinę naktį Meyerio vyrai auštant pagavo spaudai skirtą pranešimą: SKUBIAI FLASHASOCIATED PRESS NKY QG EISENHOWER SKELBIA SĄJUNGININKŲ IŠLIPIMĄ PRANCŪZIJOS.

Skaitant šį pranešimą, Meyerio užėmė žadą. Pirmoji mintis buvo aliarmuoti vyriausiąjį štabą. Bet apsvaustęs nusiramino, įsitikinęs, kad tai galėjusi būti klaida.

Du dalykai jam leido tikėti, kad tai klaida. Pirmiausiai, invazijos fronte nebuvo pastebėta jokio aktyvumo, kurio jis nebūtų žinojęs. Antra, sausio mėnesį adm. Wilhelm Canaris, vokiečių žvalgybos viršininkas, Meyerio buvo užsiminęs apie telegramą, susidedančią iš dviejų dalių, kurią sąjungininkai turėjo panaudoti invazijos metu, kad įspėjus prancūzų rezistenciją.

Sąjungininkai, tvirtino Canaris, prieš puolimą paleis radijo bangomis rezistencijai skirtus šimtus pranešimų, bet tik kečiuose bus pažymėta diena D, kiti bus klaidinantys. Canaris buvo įsakęs Meyerio gaudyti visus pranešimus, kad nepraleistų tikrojo.

Birželio 1 d. Meyerio vyrai pagavo pirmąją dalį to fantastiško pranešimo, kurio Canaris laukė: "Ilgai verksmai rudens smuiko".

Sgt. Reichling jį išgirdęs tuoj nubėgo pas Meyerį.

--Štai telegramos pirmoji dalis. Jau!...

Abu susijaudinę grįžo į slėptuvę ir dar kartą pasiklausė įrašyto pranešimo. Klaidos negalėjo būti. Tai buvo pranešimas, apie kurį kalbėjo Canaris, kad šie Verlaine poemos žodžiai turės būti perduoti 1 ir 15 dienomis ir kad tai bus pirmoji dalis telegramos, skelbiančios išsilaipinimą. Antroji dalis turėjo būti: "Žeidžia mano širdį monotonišku ilgumu". Šita frazė, anot Canaris, reiškė, kad invazija prasidės už 48 valandų... nuo vidurnakčio po telegramos perdavimo.

Meyer tuoj pasiskubino apie tai informuoti XV armijos štabo viršininką gen. Rudolfą Hofmanną.

--Pirmoji dalis pranešimo jau perduota. Reikia laukti, kad dabar kas nors prasidės.

--Ar esate tikras?

--Taip, Mes įrašėme.

Gen. Hofmannas tuojau užaliarmavo XV armiją. Apie šį įvykį, pranešė ir OKW Oberkommando der Wehrmacht, Hitlerio štabui ir telefonavo į OB (Oberbefehlshaber West, maršalo von Rundstedto štabą) ir į armijos grupės B (Rommelio) štabą.

Hitlerio štabe telegrama buvo perduota generolui Alfredui Jodl, operacijos skyriaus viršininkui. Bet jis paliko ją gulėti ant stalo. Jodl nesukėlė aliarmo, nes manė, kad von Rundstedt jau užaliarmavo, gi von Rundstedt galvojo, kad Rommelis visa tai bus atlikęs (Rommelis perskaitęs pranešimą, pagalbojo, kad sąjungininkai bando išprovokuoti ir nieko nedarė).

Tokiu būdu pajūryje viena XV armija, stovėjusi prie Calais, buvo užaliarmuota. VII-ji armija, saugojusi Normandijos krantą, nieko nežinojo apie pranešimą ir nesiėmė jokių atsargos priemonių.

Birželio 2 ir 3 dienomis anglų radijas BBC pakartojė pirmąją dalį pranešimo. Tai sukėlė nerimą Meyerio. Jo žiniomis, šis pranešimas turėjo būti perduotas tik vieną kartą, ir jei sąjungininkai kartoja, tai matyt, nori bū-

ti tikri, kad Prancūzijoje rezistentai išgirdo.

Birželio 3 d. buvo perimta Associated Press telegrama, kurioj

buvo skelbiama apie sąjungininkų išsikėlimą Prancūzijoje. Jei Canario įspėjimas buvo teisingas, tai ši telegrama buvo klaidinga. Tik vėliau paaiškėjo, kad APOperatorė, kuri praktikavosi prietelipo, parašė šį fantastinį pranešimą, kuris ir šiandien neišaiškintu būdu, buvo vėliau perduotas per radiją supranešimais iš rytų fronto.

Panikai praėjus, Meyer nutarė laukti antrosios telegramos dalies. Nuo jo pagavimo priklausė Vokietijos išsilaikymo ir karo pasekmės. Meyer buvo įsitikinęs, kad viršininkai suprato svarbą.

Tačiau vienas jų, už 180 km. mažame La Roche-Guyon mieste, rengėsi išvykti atostogų. Tai armijos grupės B vyriausias vadas maršalas Erwin Rommelis.

Šitais penktaisiais karo metais Rommelis buvo pasiruošęs vadovauti didžiausiam savo karjere mūšiui. Jo vadovaujami kariai saugojo Atlanto mūrą, gindami beveik 1,500 km. kranto nuo Olandijos užtvankų iki Bretanijos. Didžiausio jėgos XV-tos armijos buvo sutrauktos prie Pas-de-Calais, kur buvo siauriausia vieta, skirianti Prancūziją nuo Anglijos.

Kas naktį anglo-saksų bombonešiai bombardavo šią vietą. XV-tos armijos veteranai, pakrikusiais nervais nuo nuolatinių bombardavimų, sakydavo, kad VII-toji armija Normandijoje atostogaujanti, nes ją niekas nebombardavęs.

Pasislėpę už betoninių užtvankų, Rommelio kariai laukė slėp-

tuvės, bet joks laivas nesirodė horizontu. Tad ir 1944 m. birželio 4 rytą niekam nekilio įtariamas, kad įvyks invazija.

Salione Rommelis buvo vienas. Ant jo stalo nebuvo jokių suvenyrų iš Afrikos dykumų kautynių, nei žmonos Liucijos ir sūnaus Manfredo nuotraukų. Nesimantė nei auksu išpuoštos maršalo lazdos, kurią Hitleris jam įteikė 1942 m. Rommelis tik vieną kartą nešiojosi šią auksinę 3 pėdų ilgumo maršalo lazdą, papuoštą svastika ir ereliu, būtent tą dieną, kada ją gavo. Kambaryje nesimantė iškabinėtų žemėlapių. Legendarinis "Dykumų lapė" gyveno paslaptinai ir kai apleisdavo kambarį, nepalikdavo jokių pėdsakų.

Būdamas 51 metų amžiaus, Rommelis atrodė senesnis, bet vis buvo nepavargstantis. Niekas jo nematė miegant ilgiau penkių valandų. Šį rytą jis atsikėlė dar prieš ketvirtą valandą ir dabar nekantriai laukė šeštos. Prieš išvykdamas jis dar turėjo papusryčiauti su savo štabo karininkais.

Tai turėjo būti jo pirmosios atostogos. Jis turėjo keliauti automobiliu, nes Hitleris buvo griežtai uždraudęs savo aukštesiems karininkams naudotis lėktuvu, jei tai nėra keturmotorinis ir jo nelydi naikintuvų grupė. O Rommelis nemėgo lėktuvų.

Šių atostogų jis laukė nekantraudamas, ilgai nesiryždamas jų prašyti, nes ant jo pečių gulė didelė atsakomybė atmušti są-

jungininkų invaziją, jei tokia vieną dieną įvyktų.

Hitlerinė Vokietija jau buvo ant katastrofos slenksčio. Dieną ir naktį sąjungininkų lėktuvai ją bombardavo. Rusų armija baigė užimti Lenkiją, amerikiečiai jau buvo prie Romos vartų. Visuose frontuose Wehrmachtas, kadaise buvęs galingas, dabar traukėsi. Vokietija, nors dar buvo toli iki pralaimėjimo, žinojo, kad sąjungininkų išlipimas Europoje nulems karą. Vokietijos ateitis buvo lošiama invazijos korta ir Rommelis tai geriausiai žinojo.

Tačiau tą rytą jis ruošėsi važiuoti namo. Jis seniai svajojo birželį praleisti Vokietijoje. Jis norėjo pasilsėti. Jo nervai buvo išvargę, nes praleido daug košmaro naktį, stengdamasis sužinoti, kada išmuš invazijos valanda, kada sąjungininkai bandys?

Kitame numery: VIENINTELIS MANO PRIEŠAS YRA LAIKAS.

Paraginkit savo pažįstamus užsiprenumeruoti DIRVĄ.

Jūs ir The Illuminating Company

ESAME AUKLEJIMO PARTNERIAI

Tikrai mes esame. Kaip motina ar tėvas, jūs rūpinatės Johnny ar Judy rūbais, paruošiat užkandžius, išleidžiat mokyklon, viską darot, kad geriau paruošit namų darbus — ir viską atliekat, kas tik surišta su jūsų vaikų geresniu išmoksliniu.

Ir jūs mokat mokesčius. Čia mes drauge tai darom.

The Illuminating Company taip pat moka mokesčius. Pavyzdžiui, mes esame didžiausi nuosavybės ir asmeninių mokesčių mokėtojai Clevelande — Northeast Ohio. Šiais metais The Illuminating Company mokės daugiau kaip \$9,500,000 mokesčių už nuosavybes, iš kurių daugiau kaip \$5,000,000 eis viešiosioms mokykloms.

Tai ir yra, kaip galvojam, mūsų partnerystė. Jūs ir The Illuminating Company, talkinam drauge, kad šiandien duotume vaikams mokslą ir jie tikriausiai pasitiktų rytoj.

The Illuminating Company
AN INVESTOR-OWNED COMPANY SERVING THE BEST LOCATION IN THE NATION

SIBIRO TRENTINĖS LAIŠKAI (5)

VĖL SIBIRE...

1958 m. rugsėjo 2 d.

Vakar vėl atsiradau čia, kur likimas skyrė man amžinai gyventi. Gyventi vienai, nuo visų atskirtai...

Ejau naktį mišku viena ir širdyje jaučiau, kad manoji kelionė jau baigsis ir aš vėl, kaip tas jautis, įsijungsiu į darbą...

Nors grįžau pavėlavusi, bet viršininkas man leido dar dvi dienas pailsėti. Mano likimo draugai mane sutiko labai maloniai.

Taip pat daug džiaugsmo padarė ir mano sūnelis. Jis, padedamas kitų, priplovė karvutui šienelio, apkauptė bulves ir padarė viską, kad turėtumėm iš ko gyventi.

Viešpatie, kiek daug Tu duodi žmogui džiaugsmo ir... ašarų.

Tėvynėje labai jaudinantis mano susitikimas buvo su kan. N. Jis turi dabar jau 90 metų. Senelis kunigas bučiavo mano galvą, skruostus, spaudė prie savęs ir su ašaromis kalbėjo:

--Tu gi mano akyse užaugai. Tokia gera, nuoširdi mergaitė buvai. O dabar -- Tu stovi prieš mane išvarginta, bet nepalūžusi. Nepalūžusi valia ir protu. Lai Dievas stiprina Tave ir toliau...

Dukrytė labai išaugusi, augštesnė už mane. Atrodo gražiai. Skundėsi, kad sunku be mamos. Norėjau vežtis kartu, bet vėl palikau. Nepaprastai nori puoštis ir vis klausė manęs, kaip aš ją būčiau rengusi, jei tėtis būtų gyvenęs ir mes būtume gyvenę kaip žmonės...

Beje, Vilniaus katedroje -- dabar muziejus. Jos viršų -- nei kryžių nei stovyklų nebėra. Taip pat nebėra ir Trijų Kryžių kalne. Labai daug kas tenai pasikeitė...

1958 m. lapkričio 7 d.

...Šiandien pas mus didi darbo žmonių šventė. Jie išėjė į gatves iš savo trobelių dainuoja ir šoka. Džiaugiasi laimingų gyvenimu. Mudu su sūneliu sėdime prie langelio. Aš rašau laišką, o jis stebi viską ir kaibabepertaukos. Mat, jis serga ir vaikščioti negali. Jau daugiau kaip pusmetis serga radikulitu. Kairė koja nutirpusi, susilenkti ir apsi-
versti naktį negali. Bėgaliniai galiu jo ir bijau, kad neliktų invalidu. Mama -- taip pat guli. Jai nuo "mokyklos" laikų dažnai

skauda galvą. Sutinsta veidas ir baisiai diegia galvos kaulus. Tai gi, pas mane šiuo momentu ligoninė: du rimtai sergą žmonės, tik daktaro ir slaugės trūksta.

Taip nukriapai nuo šventės nuotikos. Tame užesy ir žmonių džiaugsme, aš matau vaizduotėje visus čia išgyventus metus. Pirmai šventei aš gavau pirmą siuntinį iš nežinomo žmogaus. Mes keturi ir Prof. Jonas Aleksa, mirkėm sukurios vandenį, valgėm ir buvom laimingi. Ir dar daug kartų nežinomas gelbėjo mus siuntiniais. Jam gili padėka mūsų širdyse. Prof. J. Aleksa, mūsų išlaikomas, išgyveno tris metus. Dalijomės su juo, ką turėjome. Dažnai mudvi su mama likdavom nevalgiusios, bet kad būtų užkandęs jis ir nealkani vaikai. Tais momentais aš džiaugiuosi ir esu laiminga, kad galėjau pagelbėti dirbti negalinčiam seneliui.

Prof. Jonas Aleksa Sibire mirė 1953 m., turėdamas 74 m. amžiaus. Jis buvo gimęs 1879 m. gruodžio 25 d., išėjęs agronomijos mokslus, rašęs žemės ūkio vadovėlius, Universitete dėstęs žemės ūkio ekonomiką, buvęs Žemės ūkio Ministeriu.

Kreipiausi dėl paramos į savuosius Lietuvoje. Labai jautriai atsiliepė studentai. Ypač tie studentai, kurie studijavo ir turėjo kokias nors tarnybas. Gavę algas, skirdavo truputėlį ir prof. J. Aleksai.

Labai jaudindavau kada jis artindavosi prie manęs su padėka už kokią nors paramą arba rūpestį.

--Nereikia, profesoriau, -- iš tolo šaukdavau -- juk mes visi -- vienos žemės vaikai. Tai buvo ir liks nepamirštančiai jaudinančios valandėlės. Šiandien -- mes jau sotūs ir šiaip taip apsirengę. Galėtume ir į geriau mylėti ir vaišinti. Deja, jo jau nėra. Laiko tik rankraštis, kurį sauguju...

Pirmieji metai buvo labai sunkūs. Jei ne siuntiniai iš gerų nežinomų žmonių, vargu, kas būtų likę iš mūsų gyvi.

Dabar -- irgi pasišvenčiaus darbo žmonių naudai. Padėdaviems iš eilės, nes jie reikalingi mano pagelbos. Jiems reikia

daugiau uždirbti, pasiilkti namuose kokią dieną. Tai padaryti galiu, nes jie mano žinioj. Aš jiems įkainoju jų darbo dienas. Daug ko jie prašo manęs. Ir, nors jie man svetimi, aš nė nepagalvoju jiems atsakyti. Visada, 15-30 dienomis, kada būna pusmenesinė ataskaita, aš jaučiu savo širdies skausmo atoslūgį, nes matau, kad padėta ne vienam -- kitam, bet daugumai. Tuomet ir galvoju: "Kaip gera, kad galiu padėti". Giliai užjaučiu tuos, kuriems reikia prašyti...

Taip ir nudardėjo dešimtmetis nežinomybėn. Ką likimas toliau atneš -- tik Dievas žino.

Beje, šiomis dienomis buvau išvykęs taigon trim dienom. Mat, reikėjo atvesti naujas "deliankas" žiemos sezono darbams. Daug vaikščiojau, gerėjau gamta, papuošta sniegu. Net dviejose vietose radome urvus, kuriuose miega gili žiemos miegumėškiniai.

Pas mus sniego daug, bet šalčiai -- pakol kas nedideli. Rugpiūtį -- ir vėliau naktimis labiau šalta, kaip dabar. Tik baisūs vėjai. Tai sudaro pavojų darbininkams. Visiškai neseniai miško darbuose buvo užmušta 19 m. mergaitė. Iš šalies žiūrint, baisus įvykis. Bet, kas žino, gal ji jaučiasi laimingesnė? Tik likusiems baisiai sunku...

1959 m. balandžio mėn 17 d.

"...Vakar gavau iš p. Marytės vaistus. Labai pergyvenu, nes jie labai daug jai kainavo. Jei būčiau pagalvojęs, kad taip brangu -- būčiau neprašėsi. Dabar -- jau vėlu, lieka tik siųsti padėką.

Tik prieš trejus metus, beviltiško padėty, ieškojau prie globščio dukrelei. Galvojau, kad aš jau visiškai pamiršta Dievo ir visų žmonių. Baisiai pergyvendavau negalėdama džiaugtis ir grožėtis Tėviškos gamta, taip lygiai -- tos gamtos negalėdama parodyti nė savo vaikams. Dabar, ačiū Dievui, nors dukrelė gali gyventi tėvų žemėlėje...

Nors šiandien žiaurus vėjas su sniegu lipina man veidą, aš išdidižiai šaukiu: "O vienok..."

Sunkiai alsuoja didinga taiga po žiemos sniegu, bet, rodos, savo ošimu pritaria nūdieniam mano džiaugsmui. Sėdau ant nuplauto medžio kelmo ir nejučiomis išsiveržė iš lūp ilgesio žodžiai: "Sėdžiu ant kelmelio sau dūmoma--dama--

Mielas tas kraštelis, o tai Lietuva..."

HAVAJŲ SALOSE (4)

LEGENDOS SAKO, KAD PIRMIEJI HAVAJIEČIAI BUVO NYKŠTUKAI

Aloha Airlines lėktuvu nuskrirdome į KAUAI SALĄ, kuri dar vadinama sodų sala (The Garden Isle) ir Nykštukų kraštas (Menehune Land). Ji yra 95 mylios į

skleidžia ore svaiginančius kvapus. Ramybė supa visą aplinkumą. Palmių miško pakraštyje yra eilė namukų atostogininkams, kurie nori visai ramiai praleisti

Šio straipsnio autorius P. Skirmantas tarp cukrinių nendrių Kauai saloje.

šiaurės vakarus nuo mums jau pažįstamos Oahu salos. Tai apvali sala, kurios skersmuo yra 32 mylios. Visas plotas -- 555 kv. mylios. Saloje yra apie 30,000 gyventojų. Didžiausias miestas -- Lihue, kurio aerodrome ir nusileidome. Vadovas jau laukė ir susodinę į mašiną 5 keleivius, pradėjo vežioti į įdomiausias vietas.

Havajų legendos sako, kad pirmieji salų gyventojai buvo nykštukai -- menehunes. Jie buvo "nigio ligi kelio" vėliau atvykusiems labai aukštiems poliniziečiams. Jie ypatingai buvo gabūs akmenų statyboje. Taip, pav., prie Huleia upokšnio yra žuvų prūdas, kurį supa didelė akmeninė siena. Sakoma, kad tie nykštukai ją pastatė per vieną naktį. Daug salose neišaiškintų ir, atrodo, betikslų akmenų statybų priskiriama tiems nykštukams. Kauai sala buvo jų paskutinė prieglauda prieš užkariautojus iš kitų salų.

Pirmiausia mūsų dėmesį atkreipė visoje saloje plytinės spalvos žemės paviršius, ant kurio žaliuoją augalai sudaro labai įdomų ir gražų kontrastą.

Besižvalgydami pro mašinos langus ir besigerėdami praskančiais vaizdais, nepamėtėme, kaip pasiekėme Wailua miestelį. Pasakojama, kad šiame krante išsikėlė pirmieji tahitiečiai. Wailua slėnyje buvo senovės karalių rezidencijos. Per jį teka didoka Wailua upė.

Čia sėdome į laivą ir plaukėme į paparčių olą (Fern Grotto). Upės krantai labai gražūs, apaugę mums nematytais augalais. Vietomis stūko įvairaus pavidalo uolos, kai kur matosi ryžių laukai. Čia auga taip vadinamieji geležiniai medžiai (Ironwood), kurie yra be galo kieti. Toks uždegtas medis ilgai nesudega ir duoda didelį karštį. Iš jo išdžiuvusių šakų gamina įdomias statulėles.

Išlipę iš laivo pradėjome takeliu eiti per labai tamsų ir aukštą mišką. Nematyti lapuoti medžiai, apsiptynė didžiuliai vijokliai, tiesiog dangų dengia ir dar visą aplinką paslaptinai tamsia. Tik kur ne kur saulės spindulys, prasiveržęs tarp šakų, žaidžia medžių kamienuose.

Priėjome kalną su didele ola. Joje galima patalpinti kelių aukštų namą. Nuo jos lubų nukarę ilgi paparčiai, kurie beveik dengia visą įėjimą. Mums stovint olos prieangyje, priešais, pakalnėje, havajiečių grupė, skambindami ukulėlėmis ir gitaromis, išpildė kelias dainas. Paslaptiną aplinką, dainų aidas ir paparčių šlamėjimas, paliko neišdildomą įspūdį.

Grįžtant laivu neteko nei kiek nuobodžiauti. Laive dainavo havajiečių dainas ir havajietės šoko. Palikę laivą nuvykome į puošnų Coconut Grove restoraną, kur pietavome. Prie restorano vandens kanalai priaugę įvairiaspalvių vandens lėlių ir pilni niekad nepasotinamų žuvų. Numetėm joms duonos riekę ir per kelias sekundes neliko nieko. Gražiai išrikiuotų kokosų palmių išsisas miškas. Žydiščios plumerijos

laiką.

Toliau keliaujant matosi gražūs kriokliai, krentantieji nuo aukštų kalnų į žaliuojančiuose slėniuose vingiuojančius upelius. Pakelėje daug dušo medžių -- Shower tree, kurie taip aplipę žiedais, kad iš tolo atrodo, lyg vienas milžiniškas žiedas.

Trumpai stabtelėję prie cukrinių nendrių apdirbimo fabriko, vykome į kitą salos pakraštį. Pa-

Kalnas Adata Maui saloje.

kelėje, netoli Waimea miestelio, yra sena rusų tvirtovė -- Old Russian Fort, kuri buvo pastatyta 1815 met. Kažkoks rusas, motytkių ieškotojas, tikėjosi Kauai salą padovanoti savo carui. Bet jis labai neilgai šeiminkavo, nes greitai buvo iš salos išvarytas.

Pakrantėmis yra daug savotiškų geizerių. Jūros vanduo, padaręs po uolomis ilgus urvus, kuriais, spaudžiamas bangų, keliauja ir krante per atdaras skyles purkščia aukštus srovės stulpus į viršų. Tie fontanai sukelia duslius, lyg griaustinis, garsus.

Salos šiaurės vakarų pusėje yra garsusis Waimea Canyon, kuris dar vadinamas "Grand Canyon of the Pacific".

Pasiekę Puukapele stebėjimo punktą, apie 4000 pėdų aukštyje, prieš mūsų akis atsidarė didingas vaizdas. Didžiulė įvairiaspalvė tarpukalnė daug kuo primena Colorado Grand Canyon. Saulės apšviestos kalnų viršūnės, sudaro įspūdingus spalvų derinius. Žemai apačioje, žaliuojančiame slėnyje, vingiuoja upelis. Sakoma, kad čia yra kalnuočių, stirnų ir šernų ir, žinoma, medžiotojų karalystė.

Salų gyventojai vertai didžiųjų savo sodų sala. Gamta pasirūpino, kad tų sodų netruktų. Augmenija savo turtingumu, turbut, pralenkia visas kitas salas. Saloje daug auginama ananasų ir cukrinių nendrių. Gyvulių ūkis taip pat nemažas.

Moir's Pualaka sode yra beveik pilnas pinkynų pasaulyje augančių kaktusų. Tai labai įdomiai ir gudriai sutvarkytas sodas. Daržininkas jame gali rasti daug ko pažinti ir pasimokyti. Salos pakraščiuose yra daug vyliojančių paplūdimių, kurių žinomiausi yra Lawai ir Poipu.

Kai kurios salos vietos gauna per metus ligi 360 colių lietaus.

Pridėjus dar oro švelnumą, daro augmeniją labai vėšlią ir turtinę.

Susidomėjimas šia sala yra didelis. Šiuo metu baigtas statyti, ant pat vandenyno kranto, prie gražaus paplūdimio, ultra moderniškas Kani Surf viešbutis. Sako, kad ir daugiau jūgreituliuku išdys.

Sala turi du prekybinius uostus: Nawiliwili ir Port Allen. Turistų susisiekimais atliekamas lėktuvais.

MAUI SALOJE

Po kelių dienų skridome į Maui salą, dar vadinama slėnio sala (Valley Island). Šį kartą teko skristi mažu, šešiaviečiu "Cesna" lėktuvu. Dviejų motorų užimas beveik neleido kabinoje susikalbėti. Pakeliui pradėjo šluuoti degimas, bet vis dėlto laimingai pasiekėme Kahului aerodromą.

Sala yra 728 kv. mylių didumo. Ją sudarė du, jau senai neveikiantys ugnikalniai. Lankytojams pirmiausia krenta į akis Haleakala ugnikalnis, 10,032 pėdos aukščio. Kelias į jį labai geras ir įdomus. Žemi debesys labai dažnai supa viršūnę. Čia yra patogiai įrengtos kabinos svečiams apstoti. Didžiausias miestas yra Wailuku su 7,500 gyv. Daug miškų, kurie užima apie 160,000 akrų. Vienas iš įdomiausių kelių yra iš Wailuku į Hana miestelį. Kelias vingiuojasi tarp gilių tarpeklių, kur daug kalnų versmų puošia šalikėlę. Bambuko miškai, bež-

Kalnas Adata Maui saloje.

džionių augalų (ape plants) džunglės ir lapai, didesni už žmogų, stebina keliautojus.

Sidabrazodė (silversword) yra labai retas augalas, išskyrus Havai salą, niekur kitur nerandama. Auga apleistose vietose, prie ugnikalnių viršūnių. Taip ji vadinama dėl jos šviesiai sidabrinės spalvos ir plonų ilgų lapų. Žydi vieną kartą savo gyvenime ir po to miršta.

Iso slėnyje yra kalnas, vad. adata, (Needle). Tai siauras ir aukštas kalnas su smailia viršūne primenantis adatą.

Saloje yra apie tužinas viešbučių, ir 38,000 gyv.

Maui sala turi savo šūkį: "Maui no ka oi" arba "Maui geriausia iš visų".

EISENHOWERIS PADĖS

Viceprez. Nixonas, kalbėdamas Kalifornijoje, pasiūlė keturias regionines laisvų tautų viršūnių konferencijas, kuriose tos tautos turėtų paruošti globalinio masto laisvės ofenzivą prieš komunizmo grėsmę.

Jis taip pat oficialiai paskelbė, kad prez. Eisenhoweris sutikęs "tęsti savo heroišką darbą dėl taikos ir laisvės" ir talkininkauti Nixono administracijai savo "išmintingais patarimais ir gausia patirtimi". Tikima, kad prez. Eisenhoweris taptų keliaujančiu ambasadoriumi, jei Nixonas būtų išrinktas prezidentu. Dabartinėje administracijoje tikima, kad vadinamosios asmeninės diplomatijos politika esanti vaisinga, todėl tos linijos Nixonas numato laikytis ir ateityje.

Viceprez. Nixonas taip pat paskelbė, kad New Yorko gubernatorių Nelson Rockefeller taip pat glaudžiai bendradarbiautų su juo ir jo viceprezidentu Henry Cabot Lodge užsienių politikos srityje.

Kokia puiki kombinacija

DŽIAUGSMAS... DRAUGAI... UGNIM VIRTAS STROH'S

Kada tik jūs norėsit alaus ir ne tokio, kaip visi, bet puikaus -- atsiminkit tai -- Stroh's yra šviesesnis, puikesnis, tokio skonio, kuriam joks kitas Amerikos alus negali prilygti... todėl, kad Stroh's yra Amerikoje vienintelis ugnim verdamas alus. Ar jūs ragavote Stroh's?

JUMS PATIKS

Stroh's

JIS ŠVELNESNIS

The Stroh Brewery Company, Detroit 26, Mich.

DIRVA

— THE FIELD —

Established in 1915
6907 Superior Avenue
Cleveland 3, Ohio
Henderson 1-6344

Prenerata metams: \$10.00 • Laikraštis išeina tris kartus savaitėje: pirmadieniais, trečiadieniais ir penktadieniais, išskyrus šventes.

Redaguoją: B. Gaidžiūnas, V. Gedgaudas ir J. Palukaitis
• Redakcinę kolegiją sudaro: P. Bastys, E. Čekienė, R. Mieželis, V. Rastenis ir St. Santvaras.

Lithuanian Newspaper • Issued in Cleveland every Mon., Wed., and Fri. except in case of Holidays • Published by American Lithuanian Press Radio Ass'n VILTIS, Inc. (Non-profit) • Editor-in-chief: Balys Gaidžiūnas • Subscription per year: \$10.00. Single copy 10 cents • Second Class Postage Paid at Cleveland, Ohio.

Nieko nedarant nieko nelaimėsime

Reikia laukti, kad Jungtinėse Tautose, svarstant kolonialinių tautų klausimus, ne kartą iškils ir Lietuvos reikalas. Žinoma, jis iškils ne vienas, bet drauge su Estijos, Latvijos ir kitų, Maskvos prarytų buvusių laisvų valstybių klausimais, jas įjungus į Sovietų Sąjungos imperiją. Ir greičiausia, jis bus keliamas, tik kaip argumentas prieš sovietų kolonialinę imperiją, kurioje įvesta aukščiausio laipsnio vergija.

Žinoma, būtų džiugu, kad tas klausimas tuoj susilauktų ir sprendimo, bet nereikia užmiršti, kad sovietai panaudos visokias torpedavimo priemones. Taigi ir klausimą iškelus, kova dar bus ilga. O ją vesti ir reikia mums turėti daug tokių draugų, kurie ne tik tą klausimą keltų, bet jį remtų, o reikalui atėjus ir už jį balsuotų.

Numatant, kad toks klausimas kils, jau dabar, ir dar skubiai, mūsų veiksniams, susiderinus bent su Estijos ir Latvijos panašiais veiksniais, yra rimtas uždavinys pasirūpinti, kad visos Jungtinių Tautų delegacijos, o ypačingai tos, kurios dar yra mažai arba ir net visiškai nepažinamos apie Pabaltijo kraštų okupaciją, gautų reikiamos medžiagos. Svarbu, kad jos būtų pilnai aprūpintos sovietų kolonialinės imperijos kūrimo faktais. Kolonialinės imperijos kūrimo faktais dabar, kada kitur ji naikinama ir kada patys sovietai, veidmainiaudami, dedasi gynėjais.

Manau, čia nė nereikia įrodinėti, kodėl būtina tokią medžiagą laiku paruošti. Tik visuomenei būtų labai nusteibinta, jei vėliau kiltų klausimas ir aiškinimasis, kad tokią medžiagą, manant, kad kas kitas paruoš, iš viso nebuvo paruošta.

Šiuo atveju, be suaktyvinto veiksmų apdairumo, daug daugiau rūpestingumo reikia parodyti ir mūsų organizuotai visuomenei. Ypač toms gausioms organizacijoms, kurios dažnokai ir ne taip jau labai dideliais darbais užimtos, Sakysim, kad ir praėjusiuose Jungtinių Tautų posėdžiuose, kada Kanados, Filipinų, JAV ir kitų valstybių atstovai užsiminė mūsų šalies pavergimą, ar daug mūsų organizacijų ir pavienių asmenų tuoj parašė padėkos laiškus? Atrodo, kad ne, o parašyti tikrai galėjo. Ir tokiais laiškais tikrai būtų laimėję dar didesnį palankumą.

Sekant mums priešiška spaudą matyti, kad Lietuvos laisvės priekiniui nedraugiškos organizacijos ir pavieniai asmenys, daug daugiau už mus paslankesni. Jie kiekvieną atvejį labai greit išnaudoja. Kur tik gali, jie rašo laiškus pavienių asmenų ir organizacijų vardu. Ir žinoma, jie tuo sudaro įspūdį, kad kalba plačiosios lietuvių visuomenės vardu. Tuo tarpu mūsų, net ir centrinės organizacijos, ta kryptimi labai sunkiai juda ir savo būtinos pareigos laiku neatlieka. O ką jau kalbėti apie tų organizacijų skyrius, kur tokio judrumo dar mažiau yra.

Visi sutinkame, kad reaguojant į mums palankius pareiškimus, galim dar daugiau palankumo susilaukti. Taip pat sutinkame, kad kovojant dėl savo šalies laisvės, reikia tuoj reaguoti ir dėl kiekvieno neigiamo pareiškimų. Juk tokių neigiamų pareiškimų dalis dažnai padaro ma tik iš blogos informacijos, kuri buvo paliūvusi ir pareiškėjo rankas. Ir kada dėl to reaguojama, kada tuoj siunčiami atitaisymo faktai, visad gali tikėtis, kad jei ir ne tuoj, tai bent ateity, susilauksi atitaisymo. O nieko nedarant, nieko geresnio ir negali laukti.

Atėjus momentas, kada iš mūsų organizuotos visuomenės reikia laukti didesnio budrumo, kad vėliau vieni kitų apsilėidimu nekaltintume. Taip pat atėjus momentas, kada ir pavieniai lietuviai, laiku reaguodamas į palankius ar nepalankius pareiškimus, taip pat gali prisidėti prie didžiojo reikalo palankesnio sprendimo. Tat ir būkim apdairesni ir pareigingesni.

B. G.

KOKS UBAGAS, TOKIE IR POTERIAI...

V. Meškauskas Vienybėje rašo, kad B. Gaidžiūnas sielojasi negavęs Voice of America sveikinimo švenčiant Dirvos 45 metų sukaktį. Tokią "didele" sielojimosi priežastį tik pirmą kartą išgirdau. Ir tik iš V. Meškausko. Mat, iki šiol nežinojau, kad Amerikos Balso lietuviškas skyrius užsima tik transliacijomis Lietuva. O pasirodo, V. Meškauskas žino kad jie dar verčiasi ir sveikinimais. Matyt, V. Meškauskas jau bus tokį sveikinimą gavęs...

Na, bet tokių V. Meškausko gudrybių nespavys. Kaip mano senelis sakdavo, koks ubagas -- tokie ir poteriai. O šiuo atveju, koks

žurnalistas -- toks jo ir rašymas. P.Š., Chicago

KAS IMSIS INICIATYVOS?

Dirvoje buvo keltas klausimas, kad rūpinantis lietuviškuoju jaunimu, pravartu būtų surengti tokią jaunimo stovyklą, kurią galėtų vykdyti lietuviškų jaunimo organizacijų nariai. Joje jaunieji galėtų vieni su kitais palenktyniauti mokslo, meno, sporto ir kitose šakose.

Tokia stovykla, iš anksto gerai paruošta, nereikia abejoti, tikrai duotų daug naudos lietuviškojo jaunimo suglaudimui. Jie pamatytų, kad dabartinėse sąlygose, savo siekimuose vieni nuo kitų labai mažai kuo skiriasi, kad daugelį klausimų jie gali bendrai nagrinėti ir spręsti.

Jei tam reikalui būtų daugiau pritariančiųjų, būtų įdomu, kas tuo reikalui imsis iniciatyvos? Manau, kad tokia iniciatyva turi išeiti tik iš pačių studentų. Ir labai apsidžiaugčiau, jei šioje vietoje išgirščiau pačių studentų balsą. Gal ši keliama mintis ir neįma-

Afrikos tautelių pirmasis rūpestis, gavus nepriklausomybę ir išvijus europiečius, apsiginkluoti ir grąžinti džiunglių teisę -- daryti kas ką nori.

LENKTYNĖS DĖL AFRIKOS ŽEMYNŲ

IGN. ANDRAŠIŪNAS

jausmą dėl tolimesnės ateities raidos. Juo labiau, kad po šio karo ėmė grąžinti raudonoji srovė.

kurios perteklių sunaudotų Europos rinka.

Panašūs reiškiniai buvo, kai Afrikos ūkiškoji vadovybė buvo europiečių rankose. Šiandieną padėtis pa-

Kongolietis kareivis su automatu pribagia savo tautietį iš kito kaimo, kuris nenorėjo pripažinti jo autoritetą.

Jungtinėse Tautose, pratingų žmonių smegenyse kilo idėja, — duoti to krašto šeiminkams laisvę, bet kartu ir apsaugoti, kad ta laisvė nebūtų raudonosios vergijos supančiota. Aišku, kad be tų tautų, kurios jau sukūrė savas valstybes, dar prisikels savistoviam gyvenimui ir likusiosios. Žodžiu, nuo Alžirijos iki Mazambiko, nuo Kongo iki Somalijos, sužydės ištisa eilė naujų valstybių. Bet ar su laisve ateis kartu ir tų kraštų gyventojams ir ūkiškoji gerovė, — tai didelis klausimas.

Afrika yra Europos žemės apybraižos tęsinys. Natūraliai Afrikoje turėtų tilpti Europos intelektualinių jėgų perteklius. Afrikos žemės plotai turėtų tarnauti ūkiškų gėrybių gamybai,

kitėjo. Afrika baigia virsti laisvu žemynu, į kurį skuba dviejų skirtingų idėjų propaganda. Vakarai neša tikrą laisvę, žadėdami palengva sukurti ūkiškąjį gerbūvį. Rytai utopiniais sapnais nori sužavėti pusiau alkanus džiunglių gyventojus, kad vėliau juos pavergtų.

Po paskutinio pasaulinio karo Afrikos žemyne įvyko daug naujo. Žemės ūkio mokslo pažanga ir nauji išradimai plačiai buvo pritaikyti Afrikos žemei. Šiuo metu be didelių medvilnės, ryžių ir kukurūzų laukų, — jos žemyne vešliai auga kava, kakava, skanūs vaisius neša: papajų, bananų ir ananasų sodai.

Anglų moklininkų išvestos naujos gyvulių veislės: Santa Gertrudis ir Red Poll plačiose Kongo, Angolos ir

Pietų Afrikos Unijos ganyklose davė puikiausių rezultatų. Tų raguočių mėsa tą pačią dieną atgabenama į Europos didmiesčių rinkas.

Šiandieną prancūzai Alžirijos dirbtinai drėkinančiuose laukuose užaugina puikiausius kviečius. Modernišką mašinomis juos piauna, iškulia ir tą pačią dieną į malūnus pristato. Tai yra išdava darbštaus europiečio proto ir valios.

Afrika turtinga brangiais metalais. Jų ištekliai žavi Rytų ir Vakarų blokus. Be to, Afrikos žemynas dar nėra pakankamai gerai iširtas. Negalima tiksliai pasakyti, kokios apimtys yra jos turtų rezervai. Viena tik aišku, kad iš Kongo gaunama du trečdaliai pasaulio urano rūdos ir kad toji rūda buvo panaudota pirmajai atominėi bombai pagaminti. Bendrai, Afrikos žemynas savo turtais vilioja pasaulio fabrikantų ir mokslo žmonių dėmesį. Kova dėl Afrikos turi ekonominį pagrindą. Laimėjimas Afrikos vakariečius padarytų turtingus brangiomis žaliavomis. Sudarytų labai rimtas sąlygas mokslo ir gamybos lenktynėse atsverti ir nulėmti laimėjimą prieš Rytų bloką.

Kai pažvelgi į šių dienų politinius įvykius Afrikos žemyne, susimąstai ir pradedi rimtai galvoti, tai esi priverstas daryti šitokį palyginimą. Į Afrikos plačią erdvę ir jos žemės neištirtus turtus šiandieną kreipia didelį dėmesį: J. A. Valstybių doleris, Europos, — blaivas protas ir išmintis ir Sovietijos, — Markso utopinės svajonės. Bet Afrikos žemyno juodoji rasė, — nėra išmaldos prašantis elgetynas. Afrikos juodoji rasė krašto klimatinėse ir žemėvaizdo sąlygose turi savo vertę ir pajėgumą. Jai yra reikalingas Europos išmintis ir patyrimas; Amerikos doleris ir supratimas, kad Afrikos žemyne atsirastų pakankamai darbo ir duonos. Kad juodoji rasė galėtų išvystyti ir pritaikyti savo jėgas produktingai jų krašto visokeriopai gamybai.

Ar Afrikos erdvė ir joje esami turtai bus pakreipti racionalios ir produktingos kūrybos keliais, — priklausys nuo išminties ir dolerio darnaus, aktyvaus ir dinamiškos veiklos darbo. Ar Afrikos žemynui bus lemta paskęsti Markso utopiniuose sapnuose, ašarų, vargo ir kraujo sukurto rojuje? Tai yra Afrikos kontinento šių dienų mįslė. Tai yra lenktynės dėl darnaus kūrybinio darbo ir kartu dėl juodajai rasei nešančio vargo ir chaoso.

-- Palaukit, aš jums parodysiu kai ką!

IŠ KAIRĖS IR DEŠINĖS

Skyrius pasirodo periodiškai, susirinkus pakankamam tulžies kiekiui

Redaguoja: TEISYBĖS MYLĖTOJŲ DRAUGIJA

NEABEJOTINA ATEITIS

KĄ RINKSIM KARALIUM?

Norim ar nenorim, o šiais rinkiminiais metais tenka ir mums rimtai apsispręsti, ką apšauksime savo karaliumi. Tas klausimas labai aktualus, nes senieji mūsų politiniai veiksniai nuo prakalbų jau taip užkimo, kad visai nebegirdime, kas ir iš kurio kampo mums vadovauja. O negirdėdami šauksmo, aišku, visai nežinome, kuria kryptim žengti į kovą ir kuriam pužėkių krūme tupi mūsų priešai, tad net savo geriausiajam draugui kartais įduriame smilga į nosį.

Būdami respublikonai, mes griežtai pasisakome prieš Kennedy, nes jis yra katalikas, o gi Paleckis, Sniečkus, Venclova, Cvirka, Liudas Gira, Hitleris ir Alg. Šalčius buvo taip pat katalikai, ir jau matėme, kas iš to išėjo.

Tuo pačiu metu būdami ir demokratai, mes griežtai atmetam ir Nixoną, nes jis yra evangelikas, taigi eretikas ir ne mūsų parapijos žmogus. Be to, mes nesutinkame ir su Juliaus Smetonos tvirtinimu, kad "Tik Richard M. Nixon gali laimėti kovoje prieš komunizmą". Nesamoni! Nors esame ir labai pamaldūs, bet vis dėlto netikim, kad Nixono mums padovanotas paveikslas yra stebuklingas, ir su juo vienu galima laimėti atominį mūšį.

Taigi, rimtų problemų akivaizdų, reikia galvoti rimtai.

Pirmiausia, mūsų vadas turi būti bedievis, nes tikslai toksai ir kaip toksai yra visų konfesijų tautiečiams vienodai priimtinas.

Mūsų vadas turi būtinai būti ir kitatautis, nes tik apie tokią svetimo gymio asmenybę gali vieningai bei meilingai susispiesti visų pažiūrių lietuviai.

Mūsų vadas turi būti genialiai suktas, kad mes patys kartais jo neapgautume ir nenuverstume nuo valdžios.

Dar geriau, jeigu mūsų vadas būtų su ragais, kad visi bijotume, nes tik visuotinė baimė yra tvirtčiausias tvirtos valdžios pagrindas.

Turėdami visa tai galvoje, mes šiandien randame tik vieną vieną tikrą kandidatą. O jis yra tik mūsų mylimas patėvis Nikita Sergejevičius Chruščiovas, iš archačiausio regis mūsų lūkesčius ir mūsų pagrindinės kovos metodus.

Juk tik jis vienas, mąstydamas apie rusų pavergtą ir kolonizuojamą Lietuvą, trenkdamas kumštį į stalą, išdrįso UNE visam pasauliui suukti:

"Kolonialinės kariuomenės yra apsiginklavusios iki dantų visais moderniausiais ginklais gyventojams žudyti, tuo tarpu kai tautos su pasiaukojimu kovoja už savo išsilavinimą pasenusiais primitiviais ginklais. Tačiau nors ir kokių naikino karų imsis kolonialistai, tautos, kovojančios už išsilavinimą laimės!"

Argi tai ne mūsų pačių širdies žodžiai? Ar ne tą patį yra kadaise tvirtinę ir mūsų diplomatai, ir dr. Trimakas, ir prel. Krupavičius, ir G. Galva?

Šios kalbos sujaudintas, prel. J. Balkūnas net pačiam mūsų prezidentui karčia telegrama tiesiai į akis drėbė:

"Penkiolika milijonų amerikiečių, kilusių iš rytų ir vidurio Europos, su rūpesčiu laukė. Pone Prezidente, jūsų kalbos Jungtinėse Tautose... Visos šios viltys nuėjo niekais. Jūsų kalboje, Pone Prezidente, nebuvo net progos užsiminti apie tą begėdiškiausią mūsų laikų padėtį, apie šimto milijono aukštai civilizuočių tautų pavergimą. Ši tylą apkartins širdis mūsų laisvę mylinčių žmonių".

Tad štai jums, draugai ir ponai! O tėvelis Nikita mus net keliom progom prisiminė. Kai New Yorko policija minkštino demonstruojantiems tremtiniams šonkaulius, draugas Chruščiovas pasipiktinęs tarė:

"Kaip gali būti sustiprinta pagarba žmogaus teisėms ir pagrindinėm laisvėm, jei tuo pačiu metu užmerkiamos akys prieš tokius šios dienos begėdiškus reiškinius?"

Mes tikime, kad dabar ir jums neliko jokių abejonių. Tikslai tas, kurs kitus pavergė, geriausiai pažįsta laisvės vertę ir tik melagis — tiesos galybė.

Taigi — tik Nikitą Sergejevičių Chruščiovą į prezidentus ir į Vliko pirmininkus!

AUKŠČIAUSIOS VALDŽIOS NUTARIMAS

--Reikia nuspręsti, kuris iš mudviejų eis grėbti lapų...

Žmona: Mielas gyvenimo drauge! Nors tu ir didelis tremtinių veikėjas, betgi duodu garbės žodį, kad šitas mūsų sūnelis užaugęs bus žymiausias Tarybų Sąjungos vadas, nes jis jau dabar rodo savo aiškias pažiūras į demokratiją.

IRVIS NEMARONIS

POLITIKAS

Keičias batai, skribliai, paltas -
Aš vis kitas ponas:
Vakar juodas, šiandien baltas,
O rytoj - raudonas.

Vakar kairę nukairėjęs,
Šiandien dešinėsiu,
Ryt, kaip velnio patarėjas,
Buic'u važinėsiu.

Kol burnoj liežuvis trata,
Kelsiu didžią dralą
Už krikščionių demokratą
Ar už liberalą.

Kai iš dralos dygs jum gėlės
Ir garbės poemos,
Man - vis žalias pinigėlis,
Aplamai paėmus.

Jūs vanosit užsimoję
Priešą šimtametį -
Aš į taktą mušiu koja,
Aš - petys į petį!

Jūs - į kovą už idėjas,
Jūs - už laisvę mirti, -
Aš, į žygį palydėjęs,
Su pačia į pirtį.

Jūs - pirmyn dėl gimto kmyno,
Aš - atgal prie stalo,
Jūs - į kalną Gedimino,
Aš - ant pjedestalo...

MOKSLO AKIMIS ŽIŪRINT

Darvieno Mokslo Institutas, per pastarąjį dešimtmetį tyrinėjęs mūsų naujųjų ateivių evoliucijos apraiškas, atsiradusias prisitaikant prie naujos tėvynės, neseniai paskelbė vertus dėmesio davinius.

Pasirodo, kad vadinamųjų tremtinių kojos, sumažėjus ne-tarpiškam bolševikų pavojui ir išnykus reikalui bėgti nuoprieš, per šį laikotarpį gerokai sutrumpėjo. Tad visai suprantama, kad vis mažiau tautiečių atsilanko į susirinkimus ir kitus parengimus, nes trumpesnė kojom nukeliauti tą patį atstumą ligi salės jau žymiai sunkiau. Tuo tarpu

jų rankos, kuriomis vis dažniau tenka siekti iš kaimyno pabarzdę taurelę ir aukos dolerį, jau pastebimai pailgėjo.

Instituto daviniais, mūsų tautiečių skilvis, maitinantis džindžirėla užpildytų salotų akseliu, jau beveik prilįgsta olandiškos karvės skilviui, o fabriky krosnyse išdžiovintas buvusios inteligentinės galvos kiaušas daugeliu atvejų panašus į voverės kaukolę. Todėl dabar jau ne galva visą žmogų vedžioja, o žmona visą automobilu vežioja.

Be to, statistika rodo, kad, pasikeitus šeimyninių funkcijų pasidalinimui, atsiranda vis dides-

INTELEKTUALINĖ MIGLA

VIOLETAS RAUDENIS

Sėdžiu padūmavusiam rudens parke -- vienišas, žmonos iš-tremtas ir kovos draugų ligi pas-kutinio cento nualintas. Sėdžiu po verkiančia medžio šaka, tiesiai ant nežinomų mylimųjų suolely išpiaustytos širdies, ir mano sie-loj -- begalinis liūdesys.

Ai, tu, žiaurusis didžio žmo-gaus likime, tu, juodas varne, vi-suose keliuos mums vis užskren-dantis ant baltos skrybėlės! Ko-dėl tu mus baudi nenusidėju-sius? Kodėl tu įkvepi didvyriui kūdikio mintį, o gležnam kūdikiui suteiki sunkias didvyrio kelnes, išjuoki gliausiai jausmais at-sidūsėjusius ir vėdi užmarštin išgarsėjusius? Kodėl?

Po kojomis rudens purvečeža geltoni seno laikraščio lapai... Rudens purve mūsų dar vakar žėrėjusios dienos, mūsų vadų gražiai įrėmintos galvos, mū-sų vardai ir pavardės didžio-siomis raidėmis.

Ak, tu, begalinis liūdesys! Štai mūsų generolas, blizgančiais or-denais, tarytum šarvais, narsią krūtinę prisidengęs. Rodos, dar tebegirdi anuos neužmirštamus dainos aidus: "Tegul vėtros šlamščia ūžia, tratata!," o Kon-ge kažkoks juodanugaris tik švak-so dėžutę po kaklu pasikabi-neš... Ir pasaulis dėl to -- nė krust.

Štai mūsų tremties kankli-ninkai, į kartybių taurę jau iš-dainavę visą savo širdį. Trečią kartą paskutinį perkšmėlį nuo Miglovaros ligi Žirgilio su pat Perkūnu imtinai. O pasaulis dėl to -- nė pikt!

Mūsų keliauninkai išraižė visą žemės rutulį, ieškodami teisy-bės, garbės, meilės kančių už-simiršimo ir tėvynės šilėly iš-bujojusių baravykų. Dr. Grigaitis nuo pat Chicagos ligi Cape Codo, Antanas Varnas ligi Kremliaus sienų, o dr. Šešplaukis net ligi Ja-ruzalės iš naujo pagonų saracėnų pagraudenti. O mūsų pačių vaikai dar vis tebeskaito nublukusias is-torijas apie Magelaną...

Ne nei Kodėl tokia baisi mūsų nedalia?

Kai dr. Antanas Ramūnas savęs paties išsižadėjimu pasiekė ab-soliutaus šventumo, tai Vytautas Alantas dar vis garbina kaukus ir žemėpates.

Kai mūsų pakilioji Elena Vasy-liūnienė stebina vyriausius kaha-lo rabinus, vienu žvilgsniu per-verdama žmonijos istoriją nuo Mahomedo ligi Izidoriaus Vasy-liūno ir nuo Freudo ligi Liudviko XIV virėjo, tai Kennedy vis dar laiko išminties orakulu jau se-niai nupeipusią Eleonorą Roos-veltienę.

O, mūsų mokslininkai, mūsų didieji mąstytojai, aštria mintim pagręžę net patys savo mau-muonėlių?!

Tremties kriukiu nurieda žem-myn mano ašara. Skaidri ašara į sumindžiotą seno laikraščio lapą... Ir skaitau jo nudulkėju-siose eilutėse rudeno saulės šviesa degančius žodžius:

"Mūsų inžinierius Jurgis Bart-kevičius pralenkė Izaoką Niutoną.

nis procentas moterų su ūsais, o vyrų su žiurtais. Tuo reiški-niu ypač susirūpino mūsų mora-lės saugotojai, nes moteriškas ypatybės turintį vyrą daug leng-viau sugundyti į nusidėjimą, negu mergelę lėlijėlę.

Minėtą Mokslo Institutą nepap-rastai nusteina faktas, kad, ištyrus jauniausiąją patriotiškiausią šeimų kartą, buvo rastas tam tik-ras procentas juodųjų kraujo ru-tuliukų.

Iki šiol visai nepakitę išli-ko tikslai abiejų lyčių ir visų pro-fesijų tautiečių liežuvis, nes jis, matyt, dirbo tuo pačiu intensyvu-mu ir tą patį darbą, kaip ir se-nojo tėvynė.

Jis po ilgų tyrimų išrado pana-šią nyloną medžiagą, kuria ap-vilkta kūnas nereaguoja į žemės traukos jėgą...

"Dr. J. Mačernis, gyvenęs Ar-gentinoje, yra parašęs veikalą "Reliatyvizmas ir pozityvi tie-sa". Šis mūsų daugialypis erudi-tas neperseniausiais lietuvių spaudoje paskelbė vieną įdomią ištrauką. Minėtoji ištrauka pava-dinta "Modernieji Don Kichotai". Mūsų gilusis minytojas čia kal-ba apie tą intelektualinę miglą, kurią sukėlė žinomieji dabar-ties pranašai -- reliatyvistai ir egzistencialistai. Ypač įdomi yra Einsteino kritika."

O, pasauli, skęstas tamsybė ir nežinojime! Tu, kaip tas Dievo nubautas kvailys, vietoje žėrin-čio aukso vis dar pilies į kiše-nę pelenus ir vietoj Karaliaus Saliamono garbini mišingą Einsteina ir skaldai nesamą atomą!

O begalinis liūdesys!

IR VĖL ŠALIŠKA

RECENZIJAI

Mes jau visai nesistebim, kad slapukai kritikos storžieviai net jaučiausios lyrikos lapelius kartais įsikiša į užkulnį, kad tremtinio batai nuospaudų neuž-grautzų. Bet vis dėlto nepapras-tai baisu, kai šiaip rimti moksl-i-ninkai nesusivaldydami savo juo-da tulžim ima viešai krapinti ne tik rimtą veikalą, bet ir rimtą jo autorių.

Štai "Gimtosios Kalbos" 2nr. tūlas L. D. lyg pikta smala pristo-ja net prie V. Brizgio knygelės "Negesinkime aukurus". Nors veikalė kalbama apie mums vi-siems taip reikalingą moterystę, bet recenzentas, matyt, nuo mo-terų atšalęs, knygos turinio nė girdėt nenori. Negalėdamas ki-taip autoriaus sumurdyti, jis šo-ka net prie atskirų žodžių, kurie šiaip mūsų gyvenime visai nieko nereiškia. Esą -- "Kalba nėra girtina... Daug rašybos bei kalbos klaidų... Dalykai netaisyklingai rašomi nuosekliai... Pats pirmas knygos sakiny netaisyklingas... netaisyklingas ir paskutinis kny-gos sakiny... Ne tik visi sakra-mentai pradėdami didžiosiomis raidėmis, bet ir tokie žodžiai, kaip Airiai, Žydai, Naciai."

Mums atrodo, kad, tokias klaidas išskeldamas, kritikas jau taikstoti autoriui prikišti, kad jis aštrus, žydas ir nacius jau gerbia lygiai, kaip ir sakra-mentus.

Ponuli L. D., kokia čia kalba? Ar negalima visa tai pasakyti mandagiau?

Ciceno ir Civinsko

susitikimas

PENKIŲ SAKINIŲ DRAMA

Veiksmas vyksta prie užkalto Terros leidyklos durų.
Cicenas: Kas naujo?
Civinskas: Kame, kur?
Cicenas: Nuosmūčio fronte.
Civinskas: Kadgi jau nebėr ir nuosmūčio... Jau pasiekėm dug-ną.
(Rudens vėjas nešioja neišpar-duotų knygų lapus. Temsta. Iš artimiausios tavernos suaidi vei-kėjų dainelė: "Juodėberiai, gal-vas augštyt...")
Juoda uždanga
(Dialogas iš "Naujienu")

ISPĖJIMAS

Pastaruoju metu staiga mirė visa eilė mūsų tautai daug nusi-pelnusių žmonių. Mes įspėjame visas laikraščių redakcijas, kad per neapsižiūrėjimą kartais ne-išspausdintų kokio nors teigiamo žodelio apie ne savo partijos na-bašninką.

JAUNAVEDYS yra visuome-nės kenkėjas, kuris viešai pasi-savina tai, kas mums visiems priklauso.

ŽMONA yra vertybė, kurią kiekvienas įsigyjame išsimokė-tinai visam amžiui, o kartais tą skolą paliekame pribaišti dar ir kitam.

(Perpilta į 6 psl.)

NEAPTARIAMASIS LIGONIS

Kirpėjo klientas: Gerbiamas kirpėjų, prašau nebijoti ir skusti man barzdą taip, kaip ir seniau. Čia tikrai patriotinės žaidžios, kurias gavau reikšdamas mūsų vyriausybės nuomonę Chruščiovo sutikime New Yorke.

Iš kairės...

(Perpilta iš 5 psl.)

MALONI NUOMONĖ

Kan. V. Zakarauskas, spaudoj svarstydamas žmonių didėjimo problemą, tvirtai pasisako, kad mums vis dėlto nereikėtų bijoti dar vieną kitą žmogų pagimdyti.

Autorius yra griežtai nusistatęs prieš betkokį atsargumą ir kontrolę, nes tai būtų "pasikėsimas į intymiausią žmogaus asmens sritį". Gerbiamojo kanaaninio žodžiais -- "Ši liguistot vaizduotės padarą turime mesti į šalį ir nebijoti... Gailla, kad šis klausimas dažnai svarsto ir savo nekritišką pažiūrą reiškia tie, kurie giliau šios problemos nepažįsta. Būtų daug geriau, jei ją spręstų tikri žinovai, o ne žurnalistai... visuomenėje bereikalingai keldami susirūpinimą."

Mielai sutikdami su kanaaninio nuomone, vistiek turime pastebėti, kad ir žurnalistai gimimo srityje šį tą išmano, nes ir jie kartais susilaukia vaikų.

MUMS RAŠO IR PRAŠO

Gerb. "Iš kairės ir dešinės" Redaktorium, perskaičius "Drauge" žinutę, kad "Pusė tūkstančio svečių dalyvavo kun. P. Patlabos pagerbime", man kilo geniali mintis.

Kadangi Bendruomenės susirinkimus, koncertus ir vaidinimus mūsų tautiečiai jau nelanko, tai tokius parengimus visada reikėtų sujungti su kurio nors veikėjo pagerbimu ar jubiliejum. Tada ir salės būtų pilnos, ir gerbiamojo garbė dar didesnė, o gautą pelną bendromis jėgomis visada pavyktų nuo jubilato nusukti kultūros reikalui. Juk iš garbingo galim reikalausti ir daugiau pasiaukojimo.

P. S. Jeigu už genialias mintis mokate honorarą, malonėkite man pinigų atsiųsti voke nurodytu adresu.

J. Kurkelis,
Chicago, Ill.

Gerb. Redaktorium,
Prašau paskelbti, kad esu išradęs akinius specialiai solistams, kurie vis nemokamai atlieka

Pirmi įspūdžiai, atsidurus laisvame pasaulyje

Susidarius galimybei išvykti į laisvąjį pasaulį, daugelis jaunuolių ir merginų atsidūrė dvasinių svyravimų kryžkelėje. Ir tai saivai suprantama. Tai daugumoje yra jaunuoliai, gimę karo metais, augę ir mokęsi tarybinėje mokykloje. Apie gyvenimą Vakaruose jie nežino tikrai iš tėvų pasakojimų ir senų užsilikusių knygų. Gerai pažįstamas yra tik dabartinis gyvenimas Tarybų Sąjungoje.

Mokiasiu tenai 11 metų ir kasdien vis daugiau kildavo klausimų. Jeigu istatymas užtikrina kalbos ir spaudos laisvę, tai kodėl trugdomos "Amerikos Balsas" radijo laidos? Kodėl neįvesdama tikrai demokratine rinkimų sistema? Kokia gali būti demokratija šalyje, kurioje valdžios vairas yra vienos partijos rankose?

Tai yra klausimai, kurie kilo man mokyklos suole ir brendo manėje išėjus į gyvenimą -- pradėjus dirbti. Ir šis noras pažinti, buvo vienas iš daugelio studentų, kurie vertė mane išvykti Vokietijon.

Išvairūs pasirodymai darbai, kelionė iš Rytų į Vakarus, turėjo nemažos auklėjamosios reikšmės. Pro traukinio langus praslinko, lyg kino filmo juostoje vaizdai, rodantieji gyvenimą abiejose geležinės uždangos pusėse. Jeigu, įvažiavus į Vokietijos Federalinę Respubliką, mačiau kruopščiai suurtus dirvonus, asfaltuotas gatves kaimuose, tai Rytuose visur matėsi apsilaidimas, nesuinteresuotumas atlikti pavestą darbą. Išvada bu-

vo kad privatinė nuosavybė yra žymiai pranašesnė už kolektyvinę. Kolūkis atlieka tik tai kas reikalinga jo egzistencijai palaikyti, o laisvos žemės ūkio darbininkas stengiasi pakelti savo sklypo derlingumą, suinteresuotas kokybe ir rinka.

Intensyvus automobilių judėjimas gatvėse taip pat stebina stebėtoją iš rytų. Jeigu čia ir darbininkas automobiliu važinėja, tai Rytuose už vairo sėdi spekuliantas arba partinis bosas.

Galima dar daugybę pavyzdžių duoti. Ir jie visi kalbės smurtu okupuotos Tėvynės nenaudai. Tėvynė Lietuva, kuri dabar netekusi savo laisvės, dejuoja paminta po komunistiniu valdovų padu, bet nenustoja vilties ir tiki savo šviesesne ateitimi.

S. Anyasas, Vasario 16 Gimnazijos
8 klasės mokinys

Žinoma visai žmonijai, kad gyvenimas laisvajam pasaulyje žy-

miai geresnis, negu Rytuose, už "geležinės uždangos". Bet kiekvienas daiktas turi savo teigiamas ir neigiamas puses. Todėl negalima pasakyti tai, kad įspūdžiai, iš pirmo žvilgsnio, tik teigiami. Žmogus yra pročių vergas, nes jo vystymas ir ideologija griežtai priklauso nuo aplinkos. Todėl teisingai pasakyti, kas gera ir kas bloga, sunku.

Pirma, kas patiko pervažius sieną, tai laukų derlius, kuris pasiekiamas žmogaus darbštumu. Visur, kur pažvelgi, matosi žmogaus stengimasis dirbti. To žmonių stengimosi ir meilės darbui nesimato Rytų pasaulyje. Tai galima paaiškinti tuo, kad Vakaruose vyrauja asmeninė nuosavybė, o Rytuose -- visuomeninė. Ten sakoma: kas tavo, tas ir mano.

Didelis skirtumas parduotuvių vitrinose, o ypač maisto produktų. Produktų asortimentas yra kelio liką kartų didesnis, negu Tarybų Sąjungoje, kuri pagal septynmečio planą turi padėti pagrindine baze komunistinio statybai. Tai reiškia, kad ji kai kuriose šakose turi pralenkti Jungtines Amerikos Valstybes iki 1965 metų.

Vienu žodžiu, galima pasakyti, kad Vakarų pasaulyje žmogui

kvepuojasi lengviau, nes čia yra daugiau deguonies.

H. Gulbinskas, Vasario 16 Gim.
8 klasės mokinys

KOMUNISTINĖ SPAUDA
APIE JONĄ DEKSNĮ

Komunistinė "Vilnis" apie Joną Deksnį taip parašė:

"Neringos" klube B. Banis atsitiktinai susitiko su buvusiu buržuaziniu nacionalistų lyderiu J. Deksnium. Tą vakarą klube buvęs ir Dr. A. Margeris. Besikalbant triese prie staliuko ir kavos puoduko B. Banis patyrė, kad J. Deksnis turįs parašęs knygą apie nacionalistų veiklą Lietuvoje hitlerinės okupacijos metu. Knyga jau atiduota spaudai. Dabar J. Deksnis rašas kitą knygą apie nacionalistų veiklą užsienyje. Žmogus esąs gana kalbus, malonus. Išrodo, ekonominiai gerai sustovė."

EAGLE STAMPS

REIŠKIA DAR DIDESNĮ SUTAUPYMĄ

the MAY co's

NOW
3

BASEMENT stores

DOWNTOWN - PUBLIC
SQUARECEDAR CENTER - RIDGE AND
RIDGEWOOD DRIVE

Vyru gražūs QUILT LINED

SUBURBAN
PALTAI

Itališko audimo 60% vilnos ir
40% rayon mišinys

8.99
KIEKV.

Pasiūti stipriam nešiojimui, šie paltai padės sukti ir nugalėti šaltą žiemą. Uždengiamos kišenės ir pagraizintos rankovės. Pamašalas yra 70% perdirbtos vilnos ir 30% nežinomos medžiagos, kad būtų šilta per šiuos šaltus mėnesius. Gaunami browns, grays, blues ir charcoals, dydžiai 36 iki 46. Tai pirmi pigūs pirkiniai šioje suaktyje.

• Browns • Blues
• Grays • Charcoals

Paštu ir telefonu užsakymai priimami. Atidaryta nuo 9 A.M. iki 9 P.M. Šauk CH 1-3079

BASEMENT MEN'S CLOTHING DEPARTMENT...

THE MAY COMPANY, ALL 3 STORES

TELEFUNKEN HI-FI STEREO SETS

20 metų tos srities
praktikaVOKIŠKŲ RADIO
APARATŲ TAISYMASTELEFUNKEN
Authorized Factory Service

SCHWAB RADIO & T.V.

SALES AND SERVICE

PAPIGINTA KAINA PARDUODA TELEVIZIJOS
IR TELEFUNKEN RADIO APARATUS.

11615 Detroit Ave.

LA 1-4669

CLEVELAND 2, OHIO

TRECIOKAS AGENCY

SENIAUSIA LIETUVIŠKA KELIONIŲ AGENTŪRA

Kelionių bilietų parūpinimas ir pinigų persiuntimas į visus kraštus
TAIP PAT IR VISOKIOS RUŠIES APDRAUDA
Kur tik besiruoštumėt keliauti, tuoj susirūpink su mūsų įstaiga

ALBINAS IR KAZYS TREČIOKAI
311 Walnut Street, Newark 5, N. Jersey
Telefonas: Market 2-4867

MUTUAL FEDERAL BENDROVĖS
REKORDAS...

- Įsteigta Chicagoje 1905 metais.
- Nuo 1905 metų pergyvenom karus, ekonomines depresijas, panikas ir krizes, tačiau visiems savo taupytojams išmokėjom kiekvieną sutaupytą dolerį.
- Jūsų pinigų galima perkelti iš kitur, jei atnešite savo banko knygutę.
- Pinigų taupymui nereikia važinėti, juos galite atsiųsti paštu, nes mes apmokame visas pašto persiuntimo išlaidas.
- Nuo šių metų liepos 1 dienos dividendai yra pakelti iki 4 1/4.

MUTUAL Federal SAVINGS
and Loan Association

Chartered and Supervised by the United States Government
2202 W. CERMAK ROAD • CHICAGO 8, ILLINOIS
Phone: Virginia 7-7747 John J. Kazanaukas, Pres.

Trys muzikai, susitikę Dirvos jubiliejiname koncerte. Iš kairės St. Kairys, A. Kuprevičius ir J. Švedas, V. Bacevičiaus nuotrauka

CLEVELANDE IR APYLINKĖSE

• L. V. S. Clevelando skyrius įsikūrė 1950 m. liepos 22 dieną. Spalio 22 d., 7 val. vak. Ramovėnai rengia skyriaus įsikūrimo 10-mečio sukaktį paminėti, o kartu ir tradicinį pobūvį Čiurlionio ansamblio namuose. Pobūvį rengiant talkininkauja birutietės.

• Arch. S. Kudokas, Dirvai paremti atsiuntė \$5.00 auką.

• St. Grabliauskas, voikiškų radijo aparatų atstovas iš Bostono, atvyko į Clevelandą. Sustojo pas A. Johansoną, telef. PO 1-1398.

• Šv. Jurgio parapijos bažnyčios naudai Lietuvių Moterų Klubas, spalio 22 d., 7:30 val., parapijos salėje, rengia kortų vakarą.

• Aleksas Spirikaitis ir Valė Marcinkevičiūtė spalio 15 d. sukūrė šeimą. Bažny-

MARTA EGGERTH IR JAN KIEPURA.

PAGARSEJĘ FILMŲ AKTORIAI IR
KITI PROGRAMOS PILDYTOJAI

SPALIO 30 D., 3:30 VAL.

koncertuoja WHK salėje
(5000 Euclid Ave.)

Bilietai po \$3.50, \$2.50 ir \$1.50 parduodami vokiečių laikraščio redakcijoje — 4146 Lorain Av. (AT 1-7636), Baltic Delicatessen, Dirvoje ir prie įėjimo vieną valandą anksčiau.

Visi lietuviai maloniai kviečiami dalyvauti.

tinės apeigas atliko kun. Dzegoraitis Šv. Jurgio parapijos bažnyčioje.

• Antanas ir Stella Praškevičiai-Prask, persikėlė į 13112 West Ave., Cleveland 11, Ohio. Telefonas OR 1-5472.

Labai prieinama kaina
geras namas

Šv. Kazimiero parapijos rajone, 4 miegamų, vienos šeimos. Gaso šildymas. Kilimai. 4 k. baldai. Apsauginės užuolaidos. Kaina greitai parduodamui. Šaukti CE 1-7834. (17, 19, 21)

Išnuomojamas butas
iš 5 didelių kambarių. Teirautis telefonu PO 1-3508.
506 E. 125 St., Cleveland 8, Ohio.

• Išnuomojamas kambarys su maistu (80-toje gatvėje). Teirautis: UT 1-6642. (120)

• Metinį knygų išpardavimą nuo spalio 15 d. iki gruodžio 31 d. paskelbė Gabijos

Chicago gyvenančių Lietuvos savanorių -- kūrėjų būrelis.

B. Beržinio nuotrauka

Lietuvių Bendruomenės Waterbury apylinkės valdybos rūpesčiu, miesto viešojoje vietoje, vienoje iš judriausių gatvių -- Bank Str. buvo iškabintas didelis plakatas, kurio fotografiją pasiūstą prezidentui Eisenhoweriui, Anglijos karalienei, popiežiui ir kt.

Geriausi sveikinimai ir linkėjimai visiems
mūsų draugams ir rėmėjams

LOUISVILLE TITLE INSURANCE CO.

The Louisville Title Bldg., 118 St. Clair Ave.,
N. E. Phone: MA 1-2075

Listen to Rudolph Ringwall and his "Memorable
Music" WJW Radio, Monday thru Friday,
7:05-7:30 P. M.

JAKUBS & SON FUNERAL HOMES

Vėsinamas oras Jūsų patogumui

Della E. Jakubs & William J. Jakubs

Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai
35 metai simpatingo ir rimto patarnavimo.

6621 Edna Avenue
EN 1-1763

936 East 185 St.
KE 1-7770

EAST CLEVELAND - EUCLID & SUPERIOR AVE.
SAVINGS EARN OPEN EVERY SATURDAY
UNTIL NOON

4%

SUPERIOR
SAVINGS

ACCOUNTS
INSURED TO
\$10,000

HOME AND
REMODELING LOANS

CORNER 68TH - SUPERIOR AVENUE

Mes kepame visokius pyragus, lietuvišką duoną, tortus ir kitus skanumynus.
Prašant išvežiojame į namus.

ST. CLAIR BAKERY

Sav. O'Bell-Obelenis

6212 Superior Avenue Tel. EN 1-6525

Antroji mūsų krautuvė yra

1404 E. 66 Street Tel. EN 1-4551

Čia Jūs gausite įvairiausią vyną, alų ir geriausius mėsos produktus.

Kreipkitės į mus ir būsit patenkinti.

AUTOMOBILISTŲ DĖMESIUI!

1304 East 9 Str., prie pat

St. Clair, telef. TO 1-1673 atidarytas naujas, erdvas, lietuviškas garažas

Quik Auto Service, Inc.

TAISOME VIETINIŲ IR UŽSIENINIŲ AUTOMOBILIUS

Taisoma moderniausiomis priemonėmis stabdžiai ir visi stabdymo mechanizmai, išmetimo vamzdžiai ir duslintuvai - "mufflers", motorų reguliavimas - "tune-up" ir analizavimas, važtų šlifavimas, radijo ir visų elektros įrengimų taisymas.

Darbas atliekamas greitai, sąžiningai ir žemomis kainomis PRANO GRIGONJO priežiūroje.

Atidaryta kasdien, išskyrus sekmadienius, nuo 8 val. ryto iki 7 val. vakaro

LIETUVIŲ KLUBAS ir SVETAINĖ

Lietuvių Svetainėje renkite lietuviškus parengimus, o poilsį praleiskite tarp savųjų Klube.

— Cleveland —

6835 Superior Avenue

EX 1-1143

JŪSŲ DRAUGAMS

DIRVOS
BŪTINAI
REIKIA

KAS DIRVOS NESKAITO - DAUG NUSTOJA!

Kodėl jūs savo draugams tik linkit viso geriausio?

Jūs verčiau jiems tai padarykit: pasirūpinkit, kad jie gautų DIRVĄ!

Užpildykite ir atsiųskite mums šią atkarpą:

DIRVA

6907 Superior Ave.,
Cleveland 3, Ohio.

PRADĖKITE SIŪSTI DIRVĄ

Kam

Kur

Susipažinti šešius numerius ☐

Kaip mano dovaną, už kurią apmokau naujiems skaitytojams taikomu papigintu tarifu:

už 3 mėnesius — \$2.00 ☐

už 6 mėnesius — \$4.00 ☐

už pirmus metus — \$8.00 ☐

(Pažymėkite atitinkame langelyje savo užsakymą ir pridėkite atitinkamą mokestį, jei užsakote kaip dovaną).

Užsakytojas:

(Vardas, pavardė)

(Adresas)

KAS IR KUR?

• Suomijos spaudoje nesenai buvo rašoma apie Dr. J. Balio išleistą knygą "Lietuvių dainos Amerikoje" ir dail. Justino Vienožinskio mirtį Lietuvoje. Abu rašiniai buvo atspausinti Helsingin Sanomat dienraštyje.

• Australijos Lietuvių Metraštis, vaizduojas Australijos lietuvių veiklą, pradeda spausdinti. Leidžia Bendruomenės valdyba. Redaktorius Julius Veteikis, šiuo metu redaguojas ir "Mūsų Pastogę".

• A. Stempužienė ir St. Baras į Medelliną, Kolumbijoj, atvyksta spalio 22 d. Vietos lietuviai juos pasitiks aerodrome. Spalio 23 d. jie giedos per lietuviškas pamaldas. Spalio 25 d. Teatro Opera salėje įvyks jų koncertas Kolumbijos sostinėje Bogotoje, su simfoniniu orkestru, įvyks spalio 28 d.

• Spalio 9 dieną Elizabeth, New Jersey, staigiai mirė Mykolas Kaminskas. Liūdesy paliko žmoną Vladislavą, dukterį Eveliną ir sūnų Edvardą.

• Bostono BALF 17-as skyrius spalio 23 d., 5 val. vak. So. Bostono Lietuvių Piliečių Draugijos didžiojoje salėje rengia banketą. Kalbės reikalų vedėjas kun. L. Jankus ir Jokūbas Stukas, parodydamas šiais metais Lietuvoje darytas filmas.

• Vytautas Kavolis Harvardo universitete gavo filosofijos daktaro laipsnį iš socialologijos. Studijavimo laikotarpiu jis aktyviai reiškėsi visuomeninėje veikloje.

Brighton Parko lietuvių ansamblio "Tėviškėlė" dalyvės apdovanojamos už programos išpildymą ALVUDO parengime.

Jo ir dr. V. Vardžio pastangomis įsteigta Studentų Sąjunga, kuriai jis pora metų pirmininkavo. Vėliau, atsiuriant akademinėms ideologinėms grupėms, liberališkėsių požiūrių jaunimui nepajėgiant pritaikyti prie jau atsikūrusių korporacijų, jo ir kitų iniciatyva įsteigta studentų Santara.

V. Kavolis dar studijavimo metu aktyviai bendradarbiavo spaudoje ir suredavo "Lietuviškąjį liberalizmą". Pastaraisiais metais, jaunimui neturint kultūrinio žurnalo, buvo pradėta leisti "Metmenys", kurio vyriausio redaktoriaus pareigas ir dabar tebeina.

Šiuo metu V. Kavolis profesoriauja The Defiance College, Defiance, Ohio.

• Regina-Birutė Karnėnaitė, baigusi Sault Ste. Marie, Ont., aukštesniąją mokyklą ir vietos baleto mokyklą, pradėjo studijuoti St. Michael universitete Toronte, Ont., Kanada.

• Vinco Krėvės, Putino-Mykoliaičio, Ig Šeinaus ir kitų pirmaeilų rašytojų kūriniai dabar gaunami žymiai atpigintomis kainomis metinėme knygų išpardavime. Šarašų prašykite šiuo adresu: Gabija, 87-85 95 St., Woodhaven 21, N. Y.

Paraginkit savo pažįstamus užsiprenumeruoti DIRVĄ.

CHICAGOS LIETUVIŲ ŽINIOS

AMERIKOS LIETUVIŲ VAIKO UGDYMO DRAUGIJOS PARENGIMAS

Šio sezono veiklą ALVUD'as pradėjo nuotaikingai, suruošęs pasilinksminimą vakarą Cicero, Šv. Antano parapijos salėje.

Su atsidėjimu valdybos nariai ir talkininkai dirbo kaip įmanydami, kad atsi-

Solistė Laima Bilušienė ALVUDO parengime Chicagoje, koncerto metu. Prie pianino Genovaitė Aleksūnaitė-Mitchell.

lankiusieji galėtų maloniai ir linksmai praleisti laiką. Šeiminkės jau nuo pat ryto ruošė ir virė skanias valgius, kad svečiai galėtų pasivaikinti balandėliais, cepelinais ir kitokiais lietuviškais skanėstais. O kad jie buvo skanūs kiekvienas atsilankęs turėjo progos įsitikinti.

Meniškoji programos dalis buvo spalvinga ir įdomi. Solistė Laima Bilušienė padainavo keletą dalykų ir ne vieną sujaudino ligi ašarų.

Solistei labai gražiai akompanavo pianistė ir muzikė Genovaitė Aleksūnaitė-Mitchell.

Jaunas ir gabus pianistas Alvydas Vasaitis, laimėjęs pirmąją vietą pianistų konkurse Chicagoje, melodingai paskambino kelis dalykus.

Visų džiaugsmui ir nuotaikos pakilimui, tautiškais d r a buželiais pasipuošusios mergaitės, Brighton Parko Lietuvių Ansamblio "Tėviškėlė" kanklininkės, su savo vadove Anėle Kirvaityte, paskambino kanklėmis. Šią grupę sudarė: D. Bakaity-

tė, D. Cechanavičiūtė, E. Kivinaitė, R. Lampsaitytė, G. Mačiulytė, I. Mačiulytė, Z. Medišauskaitė, A. Mocnorūnaitė, G. Navikaitė, R. Pakeltytė, J. Ruibytė.

Po meniškiosios dalies, muziko Ramonio vadovaujamas orkestras, grojo šokių muziką ir svečiai galėjo smagiai pasišokti bei pasilinksinti. Vakaras praėjo pakilioje nuotaikoje. Tokius pasilinksminimo vakarus numatoma ir ateityje kartas nuo karto suruošti. Tad, po kaitrių vasaros atostogų, šią linksmąją dalimi, ALVUD'as atidarė savo darbo metus, kurie susidės iš reguliarių paskaitų, kurios bus skaitomos kas mėnesį, kiekvieną kartą paskelbiant apie tai spaudoje ir per radiją.

Pirmoji paskaita bus surengta lapkričio mėn. pradžioje, dėl tikslios datos sekte spaudbs ir radijo pranešimus. Paskaitos, kaip ir anksčiau, vyks Lietuvių Jaunimo Centro patalpose.

A. A.

DR. BRUNO KALVAIČIUI

mirus, žmoną ELENA, seseris ir brolius nuoširdžiai užjaučiame ir drauge liūdime

Inž. E. Cibas su šeima, Bronė ir Justinas Vaičičiai

MYKOLUI KAMINSKUI

mirus, jo žmonai VLADISLAVAI, dukteriai EVELINAI ir sūnui EDVARDUI širdingą užuojautą reiškia ir kartu liūdi

Valerija, Albinas ir Romas Stadalninkai, Nijolė ir Jonas Ulėnai

A. A.

BRUNONUI KALVAIČIUI

mirus, jo žmonai ELENAI, sesei, broliams ir kitiems artimiesiems, nuoširdžią užuojautą reiškia ir kartu liūdi

Kudokų šeima

BRUNONUI KALVAIČIUI

mirus, Jo žmonai ELENAI, seseriai ELENAI, broliams STASIUI, ANTANUI ir JONUI su šeimomis reiškia širdingą užuojautą

Nuliūdę Galina ir Algirdas Leonai

DR. BRUNONUI KALVAIČIUI

mirus, jo žmonai ELENAI, buv. ŠALKAUSKAITAI, seseriai ir broliams užuojautą reiškia ir kartu liūdi

Irena ir Antanas Jasiai-Jasevičiai

A. + A.

DR. BRUNO KALVAIČIUI

mirus, jo mylimai žmonai ELENAI ir giminėms skautišką gilią užuojautą reiškia

Bostono Skaučių Baltijos Tuntas

DR. BRUNO KALVAIČIUI

mirus, jo žmonai ELENAI ir visiems artimiesiems, širdingiausią užuojautą reiškia

Stasys Grabliauskas

A. A.

BRUNO KALVAIČIUI

mirus, jo žmonai, seseriai — operos solistei ALEI KALVAITYTEI, broliams ir jų šeimoms reiškia me gilią užuojautą

Elena ir Vladas Baltrušaičiai

A. A.

DR. BRUNONUI KALVAIČIUI

mirus, jo žmoną ELENA, seseris ir brolius giliai užjaučiame ir kartu liūdime

Br. ir T. Ivanauskai

A. A.

DR. BRUNO KALVAIČIUI

netikėtai mirus, nuoširdžiai užjaučiame žmoną ELENA, seseris, brolius ir artimuosius

M. Kavaliauskų ir P. Šležų šeimos